Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciuri:
în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneberg*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*
Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta“ iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumără la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 222. — Braşov, Vinerĭ, 6 (18) Octomvre — 1895.

Nou abonament la GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Octomvre 1895 st. v.

s'a deschis nou abonament la care invităm pe toţĭ amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . 12 fl.
pe şése lunĭ . . . . 6 fl.
pe trei lunĭ . . . . 3 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe un an . . . . . 40 francĭ
pe şése lunĭ . . . . . . 20 „
pe trei lunĭ . . . . . . 10 „

Abonarea se póte face mai uşor prin **mandate postale.**

Administraţiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

O comparaţiă fugitivă.

Revenim astădĭ asupra Croaţiei, însĕ nu ne vom ocupa nicĭ de splendórea festivităţilor, ce le-a arangiat capitala croată în onórea monarchului, nicĭ de demonstraţiile ce s'au făcut pe strade contra însemnelor ungurescĭ şi sêrbescĭ; nu vom vorbi nici de ura specială în contra poftelor de predomnire maghiare, ce s'a manifestat cu acéstă ocasiune.

Vom face numai o asemĕnare fugitivă între starea de adĭ a Croaţiei, şi între starea, ce s'a creat de 28 de anĭ încóce Transilvaniei.

Pe acel timp, când se plămădea pactul dualist, avea şi Transilvania autonomia ei, şi de câte-orĭ se vorbea de Croaţia şi de drepturile ei de independenţă constituţională, se făcea amintire şi de Transilvania. Se aflau pe atuncĭ încă bărbaţĭ de stat austriacĭ şi croaţĭ, carĭ susţineau cumcă păstrarea autonomiei Transilvaniei este o necesitate pentru asigurarea libertăţii naţiunilor nemaghiare, şi o garanţă pentru însuşĭ autonomia croată.

De atuncĭ multe s'au schimbat. Croaţilor li s'a dat din partea maghiară istorica „fóiă albă“, pe care sĕ-şĭ scrie pretensiunile lor. De aicĭ a eşit pactul ungaro-croat dela 1868, care, după o repeţită revisiune, esistă încă şi astădĭ. Transilvaniei însĕ nu numai că nu 'i s'a dat o fóiă albă, dér nicĭ măcar promisiunea lui Deak, făcută după dărîmarea autonomiei ei, că — „de aicĭ încolo tóte se vor face în bună înţelegere cu Românii“ — nu s'a împlinit. Transilvania a devenit un mare comitat unguresc, care se guvernéză până în diua de adĭ în mod discreţionar dela Pesta.

Cu drept cuvênt se bucură Croaţii de sosirea Regelui în capitala lor, căcĭ avură ce sĕ-i arate, ca resultat al muncei lor în timp de apróре trei decenii pe terenul culturei naţionale croate: Universitate, Academiă de sciinţe, teatru naţional, gimnasii şi şcóle reale, conservatoriu şi alte institute unde se cultivă artele.

Ce póte sĕ arate însĕ naţiunea română, odinióră politicesce egal îndreptăţită, în Transilvania?

Inainte cu 27 de anĭ Românii făceau încă contribuirĭ pentru o Academiă de drepturĭ română şi până în diua de adi mai vegetéză încă aşa numitul „fond de teatru român“, care s'a înfiinţat tot p'atuncĭ, dér nicĭ Academiă, nicĭ teatru naţional, nicĭ alte institute mai înalte de cultură naţională Românii n'au vĕdut până adĭ.

S'a înfiinţat însĕ cu banii statului o universitate maghiară în Cluşiu, unde se cultivă un spirit duşmănos naţiunei române, s'au înfiinţat şcolĭ medii şi preparandii de stat. cu limba maghiară, şcolĭ industriale pentru Sĕcui, Kulturegyleturĭ, şi Kişdedovurĭ etc.

Afară de-o mare parte a scólelor poporale, ce şi le-au înfiinţat Românii cu marĭ jertfe din banii lor; luptând pas de pas cu stăpânirea, scólele nóstre medii şi institutele nóstre teologice şi preparandiale, se datéză încă din vremurile antidualistice.

Securea maghiarisării însĕ le atacă pe rênd şi pe aceste şi numai erĭ am înregistrat o sentinţă prin care se decretéză desnaţionalisarea a 21 scóle poporale de model din fostele ţinuturĭ grăniţerescĭ.

In Croaţia dér, vedem — cu tótă nemulţumirea ce esistă acolo din causa pressiunei maghiare asupra regimului croat şi din causa defectuosităţii pactului — o stare de cultură naţională înfloritóre, pe care naţiunea croată póte fi mândră.

Şi la noi în Transilvania ce vedem? Vedem cum sistemul de distrugere a culturei naţionale române îşĭ pregătesce, de serbătorile mileniului, carul de triumf, la care umblă acum sĕ înjuge pe cei învinşĭ, ca sĕ se adeveréscă disa lui Deak, că „tóte celelalte se vor face cu bună învoire şi în bună înţelegere cu Transilvănenii!“

CRONICA POLITICĂ.

5 (17) Octomvre.

Diarul „*Agramer Zeitung*“ publică un articol, ce'l primesce dela corespondentul sĕu din Viena, şi în care se tractéză despre raporturile viitóre din **consiliul comunal vienes**. In acea corespondenţă se dice, că alegerea lui *Dr. Lueger* ca primar al Vienei e afară de orĭ-ce îndoială. Mai grea va fi alegerea pentru celelalte posturĭ din consiliul comunal, de óre-ce partidul creştin-social nu prea are bărbaţĭ esperţĭ pe terenul administraţiunei comunale. In o privinţă, se dice, că va procede partidul anti-liberal mai corect, decât cel liberal: va oferi adecă postul unui viceprimar şi şése posturĭ de senatorĭ comunalĭ minorităţii liberale. Este acum întrebarea, că óre partidul liberal va accepta aceste posturĭ, séu nu.

*

După cum i-se anunţă din Petersburg lui „*Pol. Corr.*“ la sĕrbările încoronărei **Ţarului în Moscova** vor lua parte *Şahul Persiei şi Emirii din Chiwa şi Bokhara.*

*

Ministrul de esterne rusesc, prinţul **Lobanoff** a fost intervievat dilele trecute de d-l de *Blovitz*, corespondentul din Paris al diarului „*Times*“. Lobanoff dise în scurt următórele: *Ţarul* nu póte lua hotărîrĭ în mod absolut, ci numai pe basa opiniunei publice, manifestată în împrejurimea lui. *Francia* se ocupă cu trup cu suflet cu industria, şi va triumfa în cele economice. *Espediţiunea Madagascarului* a dovedit, că Francesii, şi décă se céртă între sine, numai decât incétă cérta, décă este în joc onórea stégului, şi tóte inimele francese bat cu asemenea entusiasm în casurĭ de acestea. *Căderea lui Bismark* a fost unul dintre cele mai remarcabile incidente istorice al timpului din urmă. Tinĕrul împĕrat sbóră cu aripile sale proprii, şi de aceea n'a putut trăi împreună cu Bismark. *Rĕsboiul din 1870* a fost o nenorocire pentru lume, căcĭ a lăsat în urma sa simţeminte de rĕsbunare, carĭ astădĭ apasă greu Europa, şi o ţin în continuă nelinişte.

Maiestatea Sa în Agram.

Asupra petrecerei Maiestăţii Sale în Agram şi a demonstraţiunilor, ce s'au făcut cu acéstă ocasiune, dăm încă următórele amĕnunte:

In diua dintâiu după sosirea monarchului, au fost primite, precum scim, deputaţiunile, etc.

Intêiu fură primiţĭ demnitarii curţiĭ, consiliarii intimĭ etc. apoi preoţimea catolică în frunte cu archiepiscopul *Posilovici*, preoţimea sêrbéscă condusă de patriarchul *Brancovici*, presbiteriul evangelic, comunitatea religiósă israelită. După aceea urmară deputaţiunile comitatelor învecinate ungurescĭ: Zala, Somogy, Baranya şi Bacs-Bodrog şi ale oraşelor Neoplanta, Zombor, Szabadka şi Baia. In rĕspunsul sĕu, Maiestatea Sa dise, că în venirea acestor deputaţiunĭ vede şi un semn, că raporturile intime amicabile între Ungaria şi Croato-Slavonia, ce esistă de sute de anĭ, sunt neschimbate.

Apoi urmă deputaţiunea oraşului Fiume, corpul oficeresc, deputaţiunea dietei croate, deputaţiunea academiei de sciinţe şi arte sud slavică. In fine urmă deputaţia comitatelor şi oraşelor croate-slavone, aceea a oraşului Agram, a Academiei, a Universităţei etc.

La doue óre p. m. se începù festi-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Coróna St. Ştefan.

Anul viitor Ungurii vor serba aniversarea de 1000 de anĭ a venirii lor pe aceste plaiurĭ. Cred a nu fi de prisos, décă, resfoind o vechiă cronică, voiu da din incidentul acesta un mic istoric al originei corónei ungare.

„Coróna St. Ştefan“ din Ungaria datéză de prin al decelea secol al erei creştine. In anul 997 murind Geza IV, ducele Ungurilor, a lăsat în urmă-i pe fiiul sĕu Ştefan, care cu tóte tinereţele, n'avù mai mare dorinţă, decât de-a vedé ţéra întórsă la creştinism. Spre scopul acesta a făcut pace cu toţĭ vecinii, şi ajungênd la convingerea, că nicĭ un regat din lume nu se póte fonda şi consolida fără de religiune şi dreptate, stăruì puternic pentru aceste instituţiunĭ sublime.

Supuşii sĕi barbarĭ, adorând încă deĭ mincinoşĭ, se rĕsculară jăfuind cetăţĭ şi sate şi făcênd pradă în creştinĭ; Vĕdênd Ştefan primejdia, îşĭ adunà oştile, şi făcênd sĕ se pórte înaintea lor flamurele Sântului Mărtin şi S.-lui George, pornì în contra rebelilor, carĭ asediau Vesprimul şi-i învinse cu desĕvêrşire. Vesel de acéstă victoriă, pe care o atribuia ajutorului ceresc, fondà pe locul bătăliei o mănăstire mare, şi o închinà S.-tului Mărtin.

Din acel cés începênd tinĕrul duce n'avea altă gândire, decât a lăţi în Ungaria creştinismul. Pentru-ca sĕ binemeriteze îndurările cerului, sĕvîrşia mulţime de binefacerĭ, şi adese-orĭ îl vedeau la pragul bisericei închinându-se şi rugându-se cu lacrimĭ. El trimise pretutindenĭ dupa apostoli zeloşĭ, carĭ sĕ propage creştinismul, şi îndată alergară la ordinele lui preoţĭ şi călugărĭ învĕţaţĭ. Cel mai deştept dintre aceştia fù *Astric*, care de altmintrelea se numia Anastasiu. Astric merse la el dimpreuna cu 7 monachĭ. Ducele Ştefan ridicà îndată o mănăstire cu hramul St. Benedict, şi dându-o în grija celor 7 monachĭ avea mare plăcere sĕ stea împreună cu ei. Prin energia şi stăruinţa sa şi prin cuvêntările unora dintre eclesiasticĭ îi succese în fine a înlocui idololotria cu religiunea creştină.

Ungaria întrégă făcêndu-se creştină, Ştefan împărţi ţéra în 10 episcopate, vrêud ca Strigoniul sĕ fiă centru. Un scaun episcopesc îl aşedà în Calocea şi voì, ca Astric sĕ-i fiă episcop. Ştefan însĕ scia bine, că tóte ostenelele lui vor rĕmâné zadarnice, décă nu va solicita şi aprobarea Pontificelui roman.

La anul 1000, adecă patru anĭ după mórtea tatălui sĕu, trimise pe Astric la Roma, ca sĕ céră dela Papa confirmarea episcopatelor, şi totodată şi coróna de rege, ca avênd aceste insemne sĕ pótă desĕvêrşi cu atât mai uşor opera marelor sale planurĭ.

Astric ajungênd în Roma şi după datină fiind introdus în Consistoriu, istorisì în scurt ceea-ce făcuse Ştefan în Ungaria în favórea religiunei catolice şi a popórelor sale. Spune, cum ducele maghiar a ridicat o mulţime de bisericĭ şi la urmă cerù pentru el coróna regéscă. Cardinalii, ascultând cu cea mai mare plăcere spusele lui Astric, rugară pe Pontifice sĕ apróbe cu autoritatea lui supremă tóte cele făcute de Ştefan, sĕ-i dea coróna regéscă şi, spre adaugerea demnităţii, sĕ-i dea dreptul, ca la ocasiile festive, sĕ i-se pórte înainte crucea, ca unui legat apostolic. Insu-şĭ Papa lăudà mult virtuţile lui Ştefan, şi dând delegatului sĕu coróna, dise, că i-o trimite cu bucuriă în sĕmn de recunoscinţă şi de iubire. Dimpreună cu coróna însĕ i-a trimis şi o scrisóre în care dicea:

„Legaţii voştri şi mai ales prea iubitul nostru frate Astric, episcopul Calocei, a împlut de bucuriă inima nóstră şi şi-a împlinit misiunea lor cu atât mai uşor, că noi, avênd semne dela Dumnedeu, aşteptam fierbinte sosirea lor dela o naţiune, care ne era mai necunoscută. Fericită soliă! care fù prevenită de un nunţiu ceresc şi îndreptată de ministeriul ângerilor.... Inainte de tóte mulţămim lui Dumnedeu, Tatăl Domnului nostru Isus Christos, care în dilele nóstre a aflat un David în fiiul lui Geza, un om după inima sa, şi luminându-l cu cerésca lumină, l'a ridicat spre

vitatea aşeḑărei ultimei pietre la noua clădire a teatrului naţional. Maiestatea Sa a lovit aicĭ cu un ciocan de argint de treiorĭ pétra de încheiere. După aceea 'i se presentară architecţii teatrului. De aci Maiestatea Sa merse la noua clădire a gimnasiului şi a şcólei reale, unde se sĕvêrşi acelaşĭ ceremonial. In fine merse la noul conservator al reuniunei de musică, aşeḑênd şi aicĭ pétra de încheiere a clădirii.

Marţĭ diminéţa, în 15 Octomvre n., monarchul, însoţit de Banul Hedervary, a visitat mai multe institute publice, după care s'a dus la biserica sêrbéscă, unde a fost întêmpinat de cler, în frunte cu patriarchul Brankovicĭ, în ornat bisericesc. După un scurt serviciu divin festiv, la care a oficiat patriarchul Brankovicĭ, acesta adresă domnitorului o scurtă vorbire *în limba sêrbéscă*, mulţumindu-i pentru preaînalta visită. In vorbirea sa, patriarchul, făcênd alusiune la demonstraţiunile din ḑiua precedentă, îndreptate contra stindardului sêrbesc, ce se arborase pe biserică, accentuà între altele, că „presenţa de aḑĭ a regelui în catedrala sêrbéscă este *o strălucită satisfacţiune pentru insulta, ce li-s'a făcut erĭ Sêrbilor.*"

De aci monarchul se duse la universitate, unde la vorbirea de bineventare a rectorului universităţii, rostită în limba croată, Maiestatea Sa rĕspunse în limba germană. Rĕspunsul a fost întêmpinat din partea tinerimei universitare cu strigăte puternice şi prelungite de „*zivio*" la adresa „*Regelui croat*". Foile unguresci timbréză şi împregiurarea acéstă *ca o demonstraţiune intenţionată.*

In timpul acesta se lăţise vestea prin oraş, că din nou s'a arborat pe biserica sêrbéscă stindardul naţional sêrbesc, care în ḑiua precedentă fusese luat jos din causa demonstraţiunilor. Arborarea sĕ se fi făcut acum chiar din ordinul Banului, care în stindardul sêrbesc privea un simbol al bisericei, fără tendinţă naţională.

Destul, că tinerimea universitară aflând despre arborarea stégului, îndată după ce se depărtà monarchul dela universitate, plecà spre biserica sêrbéscă. Mai întâiu bombardà cu pietri, între strigărĭ de „*Dole zastava!*" (Jos cu stindardul!) câteva ferestri dela „*Srbska banca*", ce se află în apropierea bisericei. Dintre funcţionarii băncei şi dintre cei ce locuiau în acel edificiu câţĭ-va inşĭ fură rănițĭ.

De aci mulţimea ajunse la biserică. Pentru a linişti pe demonstranţĭ, se arborà imediat pe turnul bisericei, alăturĭ cu stindardul sêrbesc, şi un stindard croat. Acésta însĕ nu ajutà nimic. Demonstranţii începură bombardarea cu pietri. Câţĭ-va dintre membrii comitetului parochial fură rănițĭ. Poliţiştii recurseră la săbii, dér în curênd se vĕḑură impotenţĭ în faţa marei mulţimĭ. In momentul de crisă sosì o trupă de gendarmĭ, care năvălì cu baionetele asupra demonstranţilor. Aceştia la început se retraseră. Inaintea bisericei rĕmaseră numai Sêrbii, carĭ pretindeau dela gendarmĭ, ca sĕ prindă pe doi dintre demonstranţĭ, carĭ se refugiaseră în Redacţiunea ḑiarului „Hrvatska". Gendarmii, nefăcênd acésta, Sêrbii voiau sĕ dea înşi-şĭ năvală asupra Redacţiunei croate, dér fură împedecaţĭ de gendarmĭ.

Gendarmii goniră mai departe pe demonstranţĭ. Când aceştia ajunseră înaintea băncei sêrbescĭ, Sêrbii, ce se adunaseră acolo, erupseră în strigăte de „*Zivio ţar!*" (Trăéscă împĕratul!), la carĭ Croatii, la ale căror spate steteau baionetele gendarmilor, rĕspundeau cu „*Zivio hrvatsky krajl!*" (Trăiéscă regele croat!)

In momentul acesta trecù printre mulţimea demonstranţilor trăsura, ce ducea pe Maiestatea Sa la archiducele Leopold Salvator, pentru a-i face o visită. Se ḑice, că monarchul a rĕmas tare surprins de scena, ce se desfăşura înaintea sa. Uimit aruncà o privire şi asupra edificiului băncei sêrbescĭ, bombardat cu pietri. Abia după ce trăsura monarchului trecuse departe, mulţimea se reculese pentru un moment şi începù sĕ aclameze pe domnitor.

In fine li-a succes gendarmilor sĕ împrăştiă pe demonstranţĭ. După prânḑ însĕ ei plecară în numĕr şi mai mare spre biserica sêrbéscă, strigând mereu sĕ se ia jos stégul sêrbesc, ér la urmă începură sĕ dea cu pietri pentru a-şĭ face drum înainte. Gendarmii însĕ se aruncară asupra lor cu baionetele şi-i siliră sĕ se împrăştie. *Mai mulţĭ fură rănițĭ, între carĭ şi un poliţist.* Demonstranţii cutrierară acum între strigăte asurḑitóre întreg oraşul. *Ordinea se restabilì numai după ce Banul Khuen-Hedervary,* séra pe la 6 óre, *ordonà sĕ se ia stindardul de pe biserica sêrbéscă, unde fusese în aceeaşĭ ḑi diminéţa rearborat la porunca lui.*

Monarchul mai visità în după-améḑa aceleaşĭ ḑile diferite institute, ér séra luà parte la balul arangiat în onórea Maiestăţii Sale şi a óspeţilor, unde s'a jucat şi jocul naţional „*Colo*". Aci monarchul s'a întreţinut cu diferiţĭ fruntaşĭ, *nu însĕ şi cu patriarchul Brankovits*, care încă era de faţă.

---

pascerea poporului sĕu Israil *iubita naţiune a Ungurilor.* Lăudăm drept aceea pietatea vóstră către Dumneḑeu şi respectul vostru către catedra apostolică....

„Tot ce aţĭ cerut: titlu de rege, mitropolie de Strigoniu şi episcopatele celelalte — cu autoritatea Ḑeului celui atotputernic şi a fericiţilor apostolĭ Petru şi Pavel — noi avênd semne şi poruncă dela Domnul, vĕ acordăm din tótă inima. Regatul închinat din munificenţa vóstră Sântului Petru; persóna vóstră şi pe *naţiunea unguréscă de faţă şi viitóre*, o primim sub protecţiunea sfintei bisericĭ romane şi-l încredinţăm guvernărei şi domniei vóstre şi succesorilor voştri celor legiuiţĭ. Când aceştia vor fi aleşĭ după lege, vor fi ţinuţĭ a da şi ei nouĕ şi următorilor noştri, prin sine séu prin solii, cuvenitul respect şi obedienţă; a-se arăta supuşĭ bisericei romane, care consideră pe supuşii sĕi nu ca pe nisce şerbĭ, ci ca pe fii; a persevera în credinţa catolică şi a-se nisui s'o propage".

Astric părăsi Roma, ducênd cu sine preţiósa corónă, şi ajungênd aprópe de Strigoniu fù întêmpinat de Ştefan, de episcopĭ cu clerul şi cu magnaţii. Ştefan luà darul trimis de pontificele şi, după-ce adunà un Congres, fù salutat cu bucuriă generală şi încoronat de rege al Ungariei.

(Va urma).

România agricolă.

V. Starea agriculturei actuale.

(Urmare).

Fiind spiritul de asociaţiune la noi aşa de puţin desvoltat, nu vei găsi o singură societate de credit, orĭ de producţiune particulară. Nicĭ reuniunĭ de credit şi ajutor mutual ale agricultorilor între sine, marĭ séu micĭ, nicĭ asociaţiunĭ pentru îmbunĕtăţirea rasselor de vite, perfecţionarea culturilor, pentru căutarea de nouĕ debuşeurĭ etc. particulare, nu esistă.

Tot ce esistă este oficios făcut de guvern şi cu concursul statului; judeţele au fondurĭ speciale numai pentru construirea de aşa numitele *şosele judeţene,* din ḑecimea căilor de comunicaţiune, şi încolo votéză şi fac datorii la cassa de depunerĭ în anii de crisă pentru cumpărarea de porumb la ţĕranĭ, ca aceştia sĕ nu péră de fóme.

Incolo societăţĭ de credit şi economii prin judeţe, plăşĭ şi comune, făcute de ţĕranĭ şi pentru ţĕranĭ, cum sunt ale vóstre, nu se pomenesce; nicĭ reuniunĭ de podgorenĭ pentru înfiinţarea de pivniţe sistematice comune, cum sunt aşa numitele „Kellervereine" ale ţĕranilor saşĭ dela d-vóstrĕ. Chiar nicĭ Mocanii d'aicĭ, carĭ sunt separaţĭ în douĕ grupurĭ, nu s'au putut avênta până la înfiinţarea unei reuniunĭ de producţiune şi ajutor reciproc între ei — deşi sunt transilvănenĭ şi au avut de ajuns ocasiune de-a vedé şi cunósce de aprópe organisaţiunea vóstră economică.

Mult—puţinul, ce esistă şi s'a făcut până acum în interesul agriculturei este făcut de stat şi al statului: şoselele cele mai multe sunt ale statului, aşa numitele *şosele naţionale*; căile ferate tóte ale statului; docurile la Galaţĭ, Brăila, cheiurile în porturile Dunărei, tóte făcute de stat. Corecţiunĭ şi regulărĭ de rîurĭ, canalisărĭ etc. nu s'au făcut. Societăţile de credit, deşi sunt pe acţii, dér sunt făcute cu concursul statului. Ele sunt 3 la numĕr — Creditul funciar rural, Creditul agricol şi Banca agricolă (nouă).

Creditul funciar rural acordă la proprietarĭ împrumuturĭ cu ipotecă pe imobile rurale.

Creditul agricol, cu 32 sucursale în cele 32 judeţe ale ţĕrei, acordă împrumuturĭ pe amanet şi vite, la arendaşĭ şi ţĕranĭ. Rĕscóla din urmă a ţĕranilor a scos la ivélă aşa numitele Credite agricole, carĭ erau înfiinţate ca sĕ vină în ajutorul ţĕranilor, cu deosebire se serviau şi beneficiau de ele mai mult numai arendaşii streinĭ, carĭ se serviau de banii şi creditul statului român, în esploatarea moşielor sale şi a ţĕranilor, şi realisau beneficii însemnate, ér ţĕranii erau codiţĭ la un numĕr neînsemnat, ce se puteau împrumuta. Şi fórte multe amanete, constituite de dênşii, erau fictive.

De aceea guvernul junimist se vĕḑù silit, sĕ ia capital şi administraţiunea Creditelor agricole cu totul în sarcina statului şi sĕ-le readucă la destinaţiunea lor primitivă de-a împrumuta pe amanet unic pe ţĕranĭ. Astăḑĭ nu se mai pot împrumuta la Creditul Agricol, decât ţĕranii, carĭ pe un certificat al primarului de esistenţa amanetului şi solvabilitatea solicitatorului, póte căpĕta între 50—500 lei. Daraverile vechĭ cu arendaşii şi proprietarii nicĭ până aḑĭ, după 6 anĭ de ḑile, Creditele Agricole judeţene nu leau putut lichida, deóre-ce pe la tóte sunt încă o mulţime de restanţe, neavênd ce lua debitorilor.

Tot sub guvernul conservator-junimist s'au înfiinţat în anul din urmă Banca Agricolă, societate pe acţiunĭ cu capital social de 12 milióne de lei, care póte fi urcat pân' la 20 milióne, în scop de-a veni în ajutorul agricultorilor marĭ, proprietarĭ şi arendaşĭ, prin acordarea de împrumuturĭ pe amanet, în vite, producte, maşinĭ agricole, pe poliţe, scontarea de poliţe, deschiderea de contcurente etc.

Marĭ speranţe se legau de noua instituţiune, că ea va da o nouă impulsiune fericită agriculturei ţĕrei întregĭ, mai cu sémă, că în fruntea ei se pusese un om cu vederĭ largĭ, un bărbat de stat consumat, ér în consiliul de administraţiă erau din ómenii cei mai cu vaḑă din partidul conservator, ca General Manu, preşedinte al Camerei, col. Rosnovanu etc., şi din care nicĭ ómenii de afacerĭ nu lipsiau, deóre-ce erau mai mulţĭ bancherĭ într'ênsul.

Tótă lumea se aştepta, că prin ea proprietarii de moşii, carĭ îşĭ caută ei singurĭ moşiele, şi au şi vite, unelte mai multe etc. vor obţiné un avantagiu însemnat asupra arendaşilor, cestiune, care va puté fi numai în favorul şi progresul agriculturei ţerii. Apoi era vorba de facerea unei anchete serióse şi statistice esacte, nu fictive, asupra agriculturei ţerei, mai cu sémă avênd prevĕḑută chiar prin lege facultatea de a lua în arendă şi în esploatare docurile, avênd tot-odată prin ea posibilitatea de a atrage la sine şi concentra în mânile sale întréga producţiune şi desfacere de cereale a ţĕrii, c'un cuvênt se credea, că noua bancă agricolă în mii de chipurĭ va influinţa asupra direcţiunei şi sistemei agriculturei ţĕrii.

Cum s'a achitat ea de aceste îndatorirĭ multiple şi greutăţile ce le-a întêmpinat ea la început, vom vedé mai târḑiu.

SCIRILE ḐILEI.

5 (17) Octomvre.

Pentru Românii din Braşov şi jur. Din incidentul viitórei adunărĭ generale a „*Societăţii pentru fond de teatru român*", ce se va ţiné aicĭ în 14 (26) şi 15 (27) Octomvre c., comitetul de primire a ales din sînul sĕu a comisiune constătătóre din d-nii: L. *Nastasi* profesor, Dr. D. *Popp* advocat şi Gr. *Maior* redactor, carĭ au de-a stărui, ca la viitórea adunare, Românii din Braşov şi jur sĕ fiă representaţĭ printr'un numĕr de membri cât mai corĕspunḑĕtor aşteptărilor, ce cu drept cuvênt le are faţă cu noi publicul românesc. In scopul acesta, numita comisiune, în înţelegere cu biroul comitetului de primire, a hotărît a se adresa la anumiţĭ fruntaşĭ din Braşov şi împrejurime, invitându-i a se inscrie ca membri ai acestei nobile societăţĭ culturale a nóstre. Avênd în vedere măreţul scop naţional, ce-l urmăresce „Societatea pentru fond de teatru român", nu ne îndoim, că Românii din oraşul şi împrejurimea Braşovului, la carĭ se va adresa numita comisiune, vor primi invitarea de-a se inscrie ca membri, şi vor stărui tot-odată de-a câştiga şi alţĭ membri noi din cercul dn.-lor. In Braşov, taxele de membri se colectéză prin membrii comisiunei, ér domnii dela sate sunt rugaţĭ a trimite taxele cât mai curênd, la tótă întêmplarea încă înainte de adunare, la adresa d-lui Lazar Nastasi, profesor gimn. în loc.

—o—

D-l Al. Lahovari, ministrul de interne român a primit alaltăerĭ întreg personalul ministerului, căruia i-a mulţămit pentru sîrguinţa, cu care 'şĭ-a îndeplinit funcţiunile, şi 'i-a rugat tot-odată sĕ depună acelaşĭ zel şi sîrguinţă şi în viitor.

—o—

In comitatul Têrnavei-micĭ s'a ţinut adunarea ord. de tómnă în 14 Oct. n. In vorbirea sa de deschidere, fişpanul Sándor János se plânse, că pentru postul de vicenotar la scaunul orfanal, dotat cu un salar de 800 fl. la an, deşi s'a publicat concurs de repeţite-orĭ, până acum însĕ nu s'a aflat nicĭ un concurent. De aci conchide, că tinerimea cu studii complecte nu simte nicĭ o atragere pentru cariera administrativă, unde nu are nicĭ aşa bune şanse de înaintare, nicĭ siguranţa postului. Aceea însĕ n'a spus'o iscusitul fişpan, că în comitatul Têrnavei micĭ ar fi destui Românĭ carĭ sĕ ocupe un asemenea post, décă în schimb nu li-s'ar cere lăpădarea de neam, şi décă „ortacii" dela cârmă n'ar preferi mai bine sĕ ţină postul vacant, decât sĕ-l dea unui Român. — In acest comitat restaurările se vor face în 19 Decemvre n. c.

—o—

Numirĭ. Ministrul de comerciu a numit pe consilierul de poste şi telegraf, Dionisiu *Cimponeriu*, director al postelor şi telegrafelor din provinciile ocupate. Ministrul de justiţiă a numit pe judele din Lugoş, Nicolae *Comşa*, jude investigator pe teritorul tribunalului din Lugoş.

—o—

O invenţiune. D-l dr. E. Puşcariu, profesor la universitatea din Iaşĭ, a inventat un nou sistem de conservarea vaccinului animal în tuburĭ ermetice. Substanţa nu se alteréză nicĭ după un an. Prima esperienţă făcută a dat resultatele următóre: judeţul Roman a obţinut un succes de 96% vaccinărĭ, judeţul R.-Sărat 91%, Botoşanĭ 96%, Mejedic 95% şi Tecucĭ 97%.

Congregaţiunea comitatului Huniădóra,

ţinută în 14 Octomv. n. c.

(Urmare)

Venind la ordinea ḑilei cestiunea *serbărei mileniului maghiar*, s'a încins o ageră

şi interesantă discusiune, la care membrii începură érăşĭ a se arăta din salele laterale.

Era vorba, ca sĕ se voteze şi pentru anul viitor 1% pentru acoperirea speselor, ce le va face comitatul cu prilegiul mileniului. Comisiunea permanentă a propus votarea acestui percent.

Primul vorbitor şi contra-propunĕtor din partea membrilor românĭ a fost membrul *Francisc Hossu Longin*, care într'o vorbire acomodată, cu argumente tarĭ a arĕtat, câtă nedreptate şi inconvenienţă se face poporaţiunei din acest comitat prin noua jertfă, ce'i se cere, fiind-că sarcinele publice, în proporţiune cu averea poporaţiunei, sunt atât de grele, încât bieţii contribuenţĭ nu mai sunt în stare a suporta şi acéstă nouă sarcină.

Ba chiar compatrioţii maghiarĭ, ḑice vorbitorul, s'au pus pe grijĭ din causa risipei, ce se face cu mileniul, căcĭ acum nu se demoléză numai strade întregĭ, ci se vorbesce şi se scrie prin ḑiare, că chiar teatrul poporal din Pesta vor sĕ-l dea jos, par' că ţéra ar fi chiar de pradă. Dér este şi o apreţiare de bună cuviinţă naţională când compatrioţii maghiarĭ vin sĕ céră şi respective sĕ ia aşa ḑicênd cu puterea banii din pungile Românilor, pentru ca sĕ facă paradă unguréscă.

Românii din acest comitat, ḑice apoi vorbitorul, nu au nicĭ în clin, nicĭ în mânecă cu mileniul Maghiarilor; ei nu pot avé motive, de-a lua parte la acele serbărĭ, de caracter pur maghiar.

Pentru aceea, cum şi din motivele, ce le-a adus şi în congregaţiunea dela 29 Martie an. tr. este *contra votărei* percentului, ce se cere, şi propune, ca congregaţiunea sĕ nu priméscă propunerea comisiunei permanente, ci sĕ refuse votarea acelui percent.

S'au ridicat apoi pe rênd, când unul, când altul dintre membrii maghiarĭ, silindu-se a presenta lucrul altfel, ca şi cum serbările mileniului ar fi serbărĭ ale „naţiunei politice,“ adecă a tuturor naţionalităţilor din ţéră, la carĭ trebue sĕ ia parte şi Românii.

A luat apoi cuvêntul membrul *Dr. Aurel Munteanu*, care într'o vorbire ascultată cu mare atenţiune a sprijinit contra-propunerea, ca sĕ nu se voteze percentul cerut, arĕtând, că serbările mileniului nu pot nicĭ decât însufleţi pe Românĭ, pe cât timp domnesce sistemul asupritor de astăḑĭ şi când tóte ne reamintesc suferinţele seculare, ce am îndurat dela compatrioţii maghiarĭ şi antecesorii lor.

Accentuéză şi d-sa, că nu este nicĭ decât lucru cavaleresc din partea Maghiarilor, ca sĕ facă paradă naţională maghiară cu banĭ românescĭ, mai ales după ce şi aşa Maghiarii se ţin atât de făloşĭ, că conduc destinele ţĕrii.

Adevĕrurile pişcătóre rostite de membrii românĭ, Maghiarii le înghiţiau cu eroism propriu şi par' că rĕsuflau mai uşor când fişpanul enunţă, că *majoritatea a primit propunerea comisiunei permanente.*

Ei, va sĕ ḑică sunt parale destule, pentru a puté face paradă unguréscă cu un comitat eminamente românesc!

Abia se liniştiră spiritele iritate prin discusiunile asupra speselor mileniului, şi abia trecurăm peste o mulţime de cause comunale, apelaţiunĭ şi petiţiunĭ de tot soiul, când iată se încinse o nouă discusiune încă şi mai vehementă şi mai întristătóre. Comitatul Cianad a recercat comitatul nostru, ca sĕ sprijinéscă representaţiunea în causa prefacerei scólelor poporale în şcóle de stat, — adecă maghiarisarea întregei instrucţiunĭ publice.

Comisiunea permanentă s'a făcut, cum se ḑice, căḑută de pe lopată, şi a propus, sĕ nu se priméscă textual sprijinirea representaţiunei comitatului Cianad, ci cu óre-carĭ modificărĭ. Modificările comisiunei permanente însĕ sunt de aşa natură, încât *întrec în şovinism chiar şi representaţiunea comitatului Cianad*, cum ai ḑice: n'a-ţi-o frântă, că ţi-am dres'o,—sperând, că prin câte-va frase şi espresiunĭ dubióse va puté momi pe membrii românĭ şi se va păré, ca şi cum comisiunea permanentă ar fi mai conciliantă şi mai echitabilă faţă de Românĭ.

Cursa însĕ nu a prins, căcĭ membrii românĭ au înţeles scopul, ce comisiunea a voit sĕ ajungă şi decĭ au combătut ambele intenţiunĭ.

Primul, care a atacat propunerea comisiunei permanente, împreună cu representaţiunea comitatului Cianad, a fost un dascăl reformat în pensiune, cu numele Laszlo Zsiga. El şi-a esprimat îngrijirea, că statul prea pe nedrept se încércă a lua acum din mânile confesiunilor şi instrucţiunea poporală şi pentru aceea cere, ca congregaţiunea sĕ nu sprijinéscă asemenea intenţiunĭ.

Se înţelege, că vorbirea reformatului a pus în uimire pe membrii maghiarĭ, sciind bine, că argumentele aduse de vorbitor vor face pe mulţĭ şi dintre Maghiarĭ, ca sĕ nu priméscă propunerea comisiunei permanente, pentru aceea unii membri maghiarĭ luară refugiu la o apucătură nedemnă de-o congregaţiune, prinseră adecă a lua pe vorbitor în batjocură, încât abia îşĭ putù termina vorbirea.

(Va urma.)

Dela Năsĕud.

(Fine)

Năsĕud, 10 Oct. 1895.

Neadevĕrătatea acestei a doua afirmărĭ a anonimilor „vechĭ grăniţerĭ“, precum şi lipsa uneĭ bune intenţiunĭ din partea lor, de a îndrepta spre bine, décă cumva ar esista rele, reese şi din împrejurarea, că pe calea ordinară nu s'a căutat până acum nicĭ o sanare, ceea ce, décă relele pretinse ar esista într'adevĕr, trebue sĕ se caute numai decât şi pe calea sa.

Ci din contră, am puté aduce doveḑĭ şi date basate pe acte oficiale despre progresul, ce se face, şi disciplina, ce se observă la acest gimnasiu, tóte constatărĭ autententice, făcute din partea forurilor competente. Aşa de câte-orĭ a fost visitat şi controlat gimnasiul nostru din partea autorităţilor şcolastice superióre în mod ordinar şi permanent prin Inclita direcţiune şcolară supremă pentru cercul de învĕţământ al Cluşiului, ér în mod estraornar prin comisarĭ specialĭ esmişĭ din partea In. minister, prin comisarĭ ministerialĭ cu ocasiunea esamenelor de maturitate: în protocólele luate cu acele ocasiunĭ totdéuna s'a accentuat şi constatat, că progresul dovedit este mulţămitor, disciplina e mentinută în mod corĕspunḑĕtor şi metodele pedagogice, ce se practică la acest gimnasiu, sunt corecte.

Apoi dovadă mai recentă şi de-acasă. Reverendissimul vicar Dr. Ioan Pop, asistând ca comisar al patronatului la finea anului şcolastic 1893/4 la esamenele de clasă şi la cel de maturitate, şi, convingêndu se despre progresul îmbucurător, s'a aflat indemnat a constata acest progres în cuvêntarea sa ţinută în faţa publicului asistent cătră şcolarĭ cu ocasiunea sĕrbătórei de încheiere solemnă a acelui an scolastic. Ér cum a primit patronatul raportul comisarilor esmişĭ, dovedesce transcrierea aceluiaşĭ On. patronat adresată direcţiunei gimnasiale, şi carea e următórea:

„Nr. 608 a. f. şc. c. d. ex. 1894. Onoratei Direcţiunĭ gimnasiale în loco. — Subscrisa comisiune administrătóre în şedinţa sa de astăḑĭ sub p. 3 al protocolului a luat spre plăcută sciinţă raportul comisarilor esmişĭ, ca representanţĭ ai patronatului la esamenul de maturitate ţinut la 1 şi 2 Iunie a. c. şi la esamenele semestrale de clasă, ţinute din 19—29 Iunie a. c., în care se accentuéză, cum-că resultatul e mulţămitor şi că au luat convingerea, cum că corpul profesoral, ca şi în trecut, aşa şi în anul espirat şcolastic, s'a adoperat a satisface aşteptărilor patronatului. Din şedinţa comisiunei administrătóre de fondurile centrale: şcolastic şi de stipendie din districtul Năsĕudului, ţinută în Năsĕud, la 25 Septemvre 1894. Preşedinte: Dr. Ioan Pop m. p. vicariŭ; Secretar: Nestor Simon m. p.“.*)

Şi apoi e bine sĕ se scie şi aceea, că comisar esmis, afară de d-l vicar Dr. Ioan Pop, preşedintele comitetului şi comisiunei fondurilor a fost On. d-n Ioachim Mureşianu, advocat şi membru în comisiune.

Nu mai puţin s'au esprimat într'un mod satisfăcĕtor asupra gimnasiului bărbaţĭ de şcólă orĭ de alte condiţiunĭ, dér nepreocupaţĭ, carĭ au avut ocasiunea a visita institutul nostru, cum a fost în anul trecut d-l Al. Odobescu şi acum de curênd făcù acésta d-l Iosif Roman în „Familia“ dela 29 Septemvre 1895, şi alţii.

Am puté mai departe cu bucuriă constata, că şi de când conducerea gimnasiului se află în mânile d-lui Ioan Ciocan, şcolarii absolvenţĭ dela gimnasiul nostru se află astăḑĭ: o parte ca bărbaţĭ bravĭ, puşĭ în deosebitele sfere ale vieţei publice (preoţĭ, profesorĭ, advocaţĭ, medicĭ, technicĭ, forestierĭ, ofiţerĭ, scriitorĭ etc. şi poetul Coşbuc), cu carĭ orĭ şi ce institut s'ar puté mândri, — o altă parte, urmând cu diliginţă studiele superióre, la carĭ s'au dedicat. Sĕ tăcem de acel însĕmnat numĕr de şcolarĭ, carĭ s'au aplicat la cariere practice şi de acelea, unde nu se recere esamen de maturitate.

Nu aflăm însĕ de lipsă a specialisa tóte acestea acum aicĭ; sciu toţĭ, cei ce au absolvat aicĭ, că nu adevĕr s'a scris în corespondenţa de sub întrebare; organele chiămate îşĭ au convicţiunea acésta din fapte, apoi cei ce conlucrară şi conlucră aci, îşĭ au mângăierea, că şĭ-au împlinit şi-'şĭ împlinesc datorinţa şi nu au trebuinţă de laude prin gazete.

Tóte aceste lămurirĭ însĕ ne-am ţinut datorĭ a-le face singur şi numai pentru restabilirea adevĕrului şi liniştirea Onor. public, care numai pe calea publicisticei ia informaţiunĭ despre mersul lucrurilor din acest ţinut şi pentru-ca sĕ se vadă, că patima nu este nicĭ când un bun sfătuitor, — nicĭ chiar pentru anonimii „mai mulţĭ vechĭ grăniţerĭ“ şi cei cuprinşĭ de patimă nu sunt în stare a judeca drept şi a mărturisi adevĕrul.

De încheiare, declarând tóte cele scrise în amintita corespondenţă contra gimnasiului nostru din Năsĕud şi contra conducerei aceluia de pornirĭ duşmănóse şi agitărĭ pătimaşe făcute din ură personală, cu intenţiunea de a scări reputaţiunea acestui institut (??) şi de-a micşora auctoritatea corpului didactiv (??) în faţa lumei, ba şi faţă de elevĭ: protestăm cu energiă în faţa încercărilor tendenţióse, de-a se mânji măreţul nume de „grăniţer“. Grăniţerii adevĕraţĭ nu sunt *„vulturĭ falnicĭ clociţĭ în ou de raţă“*; adevĕraţii grăniţerĭ au păşit totdéuna deschis, cu fruntea înălţată; n'au arĕtat laşitate aruncând cu noroiŭ numai din locurĭ ascunse. In modul acesta purced numai ceia, în gura cărora „duch nu este“ şi cărora „anevoie le este a spune adevĕrul“.

Profesorii: *Dr. Ioan Malai, Andrei Mazanec, Dr. Constantin Moisil, Dr. Puul Tanco, Gabriel Scridona, Ioan Lupoe, Greg. Pletos, Ioan Gletie, Iacob Pop, Pompeiu Grigoriţa, Alexandru Haliţa, Emil Domide, Ioan Pecurariu, Macedon Fetti.*

Am dat loc acestei întêmpinărĭ a profesorilor dela gimnasiul din Năsĕud, ca sĕ se pótă apĕra contra eventualelor învinuirĭ nedrepte, ce li-s'ar fi făcut. Stimăm pe acei adevĕraţĭ grăniţerĭ, carĭ cu tótă rîvna şi cu tragere de inimă îşĭ apĕră aşeḑămintele lor culturale, şi şi lucră în fapt pentru prosperarea lor; ne pare bine, că domnii profesorĭ năsĕudenĭ, deşi prin întêmpinarea lor încă nu e lămurită starea gimnasiului grăniţeresc, totuşĭ se nisuesc a combate orĭ-ce învinuirĭ şi presupunerĭ, că ei nu şĭ-ar împlini datorinţa. Ne mirăm numai de-o singură împrejurare: cum de amintiţii d-nĭ profesorĭ mai iau şi acum în apĕrare pe Ion Ciocan, despre care astăḑĭ tótă suflarea românéscă scie, cine este şi ce „merite“ are pentru grăniţerĭ şi fondurile grăniţerescĭ din Năsĕud!

*) Acestea se refer la anul şcolar 1893—94. Me-ar păré bine însĕ se scim şi părerea comisiunei asupra progresului din anul şcolastic 1894—95. *Red.*

Resolvarea crisei ministeriale în România.

Bucurescĭ, 16 Octomvre. Fiind însărcinat d-l Dimitrie *Sturdza* cu formarea cabinetului, acesta s'a constituit în următorul mod: D. *Sturdza*, preşedintele consiliului şi ministru al afacerilor streine; N. *Fleva*, interne; E. *Stătescu*, justiţiă; C. *Stoicescu*, lucrărĭ publice; G. *Cantacuzino*, finance; G. *Palladi*, domenii; General *Budişteanu*, rĕsboiŭ, şi P. *Poni*, instrucţiă şi culte.

Lista ministerială a fost întocmită Marţĭ séra la órele $8^1/_2$. Imediat după acésta, d-l Sturdza a fost primit de M. S. Regele, căruia i-a comunicat lista.

D-l Lascar Catargiu a contrasemnat erĭ decretul, prin care d-l Dimitrie Sturdza este numit prim-ministru.

*

Aḑĭ după améḑĭ s'a ţinut primul consiliu de miniştri al d-lui Dim. Sturdza sub presidenţa M. S. Regelui.

In *„Monitorul Oficial“* de mâne va apăré decretul de disolvare a Corpurilor legiuitóre, şi data pe când sunt fixate nouele alegerĭ.

*

D-l Take *Ionescu*, fostul ministru de culte în cabinetul Catargiu, şĭ-a luat erĭ după améḑĭ rĕmas bun dela funcţionarii despărţĕmêntului instrucţiei publice. Ministrul a chemat în cabinetul sĕu pe toţĭ funcţionarii, şi după-ce li-a mulţămit pentru concursul, ce i-l'au dat în îndeplinirea reformelor sale, i-a rugat, ca sĕ dea acelaşĭ sprijin şi succesorului sĕu.

SCIRĬ ULTIME.

Budapesta, 16 Oct. Primele câştigurĭ la *loteria de classă*, sortite în cursul ḑilei de aḑĭ sunt acestea: Losul nr. 4603 cu câştig de 80 coróne; losul nr. 25,215: 80 cor. şi losul nr. 2166: 200 coróne.

Scirĭ telegrafice.

Agram, 17 Octomvre. Monarchul plecà erĭ séra la Gödölö, după-ce în modul cel mai graţios îşĭ luà la gară adio dela Banul. Majestatea Sa adresà cătră Banul un autograf de următorul cuprins: In decursul petrecerei sale în Agram a observat atâtea doveḑĭ de alipire fidelă şi de iubire, încât la despărţire se simte din inimă îndemnat a mulţămi în modul cel mai călduros bravei burgesimĭ, şi peste tot poporului croat leal, pentru manifestările sale leale şi pentru atitudinea esemplară, ce a observat, şi care n'a fost turburată prin *incidentul punibil*. Mai departe, asigură pe poporul croat, că întotdéuna îşĭ va aduce cu plăcere aminte de ḑilele petrecute în mijlocul lui.

Agram, 17 Octomvre. Ierĭ după améḑĭ s'au continuat *arestările studenţilor*. Până acum *au fost deţinuţĭ cincĭ studenţĭ*. Poporaţiunea nu e amestecată (?) în demonstraţiunile studenţilor, arangiate *contra Maghiarilor*. Poliţia a *arestat şi pe un capelan*, care se afla între cei-ce aruncaseră cu pietri. In interesul studenţilor a intervenit după améḑĭ deputatul *Folnegaricĭ*, dér fără succes.

Agram, 17 Octomvre. Poliţia nu lasă astăḑĭ pe picior liber pe nimenĭ, până când nu se va fini cercetarea. Astă nópte au fost *arestaţĭ toţĭ câţĭ au luat parte la demonstraţiunĭ*. Peste nópte a domnit linişte.

Agram, 17 Octomvre. Direcţiunea căilor ferate de stat probabil va fi strămutată de aci la Fiume. Monarchul se esprimà în modul cel mai reprobător asupra demonstraţiunilor.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 16 Octomvre 1895.

Renta ung. de aur 4%	120.85
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.10
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	124.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	101.30
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	121.30
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	98.—
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	—.—
Imprum. ung. cu premii	161.50
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	144.75
Renta de hârtie austr.	100.50
Renta de argint austr.	100 90
Renta de aur austr.	121.50
Losurĭ din 1860	152.—
Acții de ale Băncei austro ungară.	1056.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	481.75
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	399.50
Napoleondorĭ.	9.54½
Mărcĭ imperiale germane . . .	58.85
London vista	120.30
Paris vista	47.57½
Rente de coróne austr. 4%. . .	101.20
Note italiene.	45.30

Cursul pietei Brașov.

Din 17 Octomvre 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.49	Vênd.	9.52
Argint român.	Cump.	9.44	Vênd.	9.50
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.50	Vênd.	9.53
Galbenĭ	Cump.	5.62	Vênd.	—.—
Ruble rusescĭ	Cump.	128.—	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	58.60	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	10.75	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Nr. 13779—1895.

PUBLICAȚIUNE.

Cu referință la publicațiunea din 21 Septemvre a. c. Nr. 10587/95 asupra închirierei cârșmelor și hanurilor orășenescĭ în oraș și fostele comune domeniale, se aduce la cunoscința generală, că **cârciuma în Pórta (Bran)** cu ocasiunea pertractărei de oferte în 24 Octomvre a. c. **nu se va închiria.**

Brașov, 11 Octomvre 1895.

1—2 **Magistratul orășenesc.**

Avis.

Prin acésta se aduce la cunoscință publică, că institutul de credit și economii: „**Detunata**", societate pe acțiunĭ în **Bucium**, **'șĭ-a început activitatea sa în 10 l. c.** Acórdă imprumuturĭ cu 8% și după depunerĭ plătesce 6%.

Domnii acționarĭ restanțierĭ **sunt rugați, până în 1 Noemvre st. n. c., ultimul termin, a solvi restul necondiționat la cassa institutului.**

Bucium, în 14 Oct. n. 1895.

1—2 **Direcțiunea.**

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, décă fiăcare cutiă este provêdută cu marca de apêrare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de lecuire durabilă al **Prafurilor-Seidlitz de A. Moll** în contra greutăților celor mai cerbicóse la **stomach și pântece**, în contra cârceilor și acrelei la stomach, **constipațiunei cronice**, suferinței de ficat, **congestiunei de sânge, haemorhoidelor** și a celor mai diferite **bóle femeescĭ** a luat acest medicament de casă o rĕspândire, ce cresce mereu de mai multe decenii încóce. — **Prețul unei cutiioriginale sigilate 1 fl. v. a.**

Falsificațiile se vor urmări pe cale judecătorescă.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilŭ numai, decă fiecare sticlă este provêdută cu marca de scutire și cu plumbul lui **A. Moll.**

Franzbranntwein-ul și sarea este fórte bine cunoscută ca un **remediu poporal** cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de **șoldină** și **reumatism** și a altor urmărĭ de rĕcélă. **Prețul unei sticle-originale plumbate 90 cr.**

Apa de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe basa de natron Acid-salicilicu)

La întrebuințarea dilnică, cu deosebire importantă pentru copii de orĭ-ce etate și adulțĭ, asigureză acéstă apă de gură conservarea sănetósă și mai departe a dinților. **Prețul sticlei provêdute cu marca de apêrare a lui A. Moll 60 cr.**

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,
c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provincia se efectuéză dilnic prin rambursă postală.

La deposite sĕ se céră anumit *preparatele provêdute cu iscălitura și marca de apêrare a lui A. MOLL.*

Deposite în Brașov: la d-nii farmaciștĭ **Ferd. Jekelius, Victor Roth, Franz Kellemen** și **Ed. Kugler,** engros la **D. Eremia Nepoții, J. L. & A. Hesshaimer, Teutsch & Tartler, Fritz Geisberger.** 34—52.

Anunciurĭ
(inserțiuni și reclame)

Suntŭ a se adresa subscrise, administratiuni. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădêmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administr. „Gazeta Trans"

Mersul trenurilor
pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octombre 1895.

Budapesta — Predeal

Tren de persón.	Tren accel.	Trenŭ mixt.	Tren de persón.	Tren accel.		Stația		Tren de persón.	Trenŭ mixtŭ	Tren accel.	Tren accel.	Trenŭ de persón.
10 —	8.05		8 05	2 15	pl.	Viena . . .	sos.	1.55		1 55	7.20	6.25
8.30	2.15		5.45	9.15		**Budapesta**		7.—		7.25	1.50	8.10
11.21	4 16	5.10	9 02	11.12		Szolnok . .		3.27		5.23	11.44	4.43
1.33	5.48	8.00	11 33	12.48		P. Ladány . .		1.19		3.46	10.03	2.17
3.42	7.08		1.48	2.12	sos.	Oradea-mare .	pl.	11.04		2 26	8.43	11.32
3.58	7.15		2.06	2.20	pl.		sos.	10.44		2.19	8.38	11.17
4.38	7.43		3 03	2.50		Mezö Telegd .		10.07		1.52	8.11	10.42
5.20	8.18		3.45	3.26		Rév . . .		9.30		1.26	7.46	10.08
5.43			4 06			Bratca . . .		9.10				9.50
6 32	9.07	2.52	4.53	4 17		Ciucia . . .		8.32		12.47	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		B-Huiedin		7.54		12.17	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24			Ghârbău . .		6.54				7.37
8 34	10 37	6.14	6 59	5 55	sos.	Clușiu . . .	pl.	6.13		11.01	5.23	7.—
			Tr. mix.								tr. mixt	
8.49		11.10	8.40	6.11	pl.		sos.		5.45	10 45	4.48	6.45
9 06		11.32	9.08	6.27		Apahida . .			5.18		4.23	6.27
10.12		12 50	10 40	7.27		Ghiriș . . .			3.53	9.23	3.—	5.21
10.42		1 25	11.25	7.50		Cucerdea . .			3.06	8.49	2.20	4.47
11.01		1.43	11 54			Uioara . . .			2.48		2.—	4.31
11 09		1.52	12.04			Vințul de sus			2.40		1.51	4.24
11.31		2.18	12.34	8.17		Aiud . . .			2.11	8 23	1.23	4.03
11.48		2 40	1.—	8.33	sos.	Teiuș . . .	pl.		1.45	8.06	12.54	3.42
12.25			1 40	8.38	pl.		sos.		1.10	7.59		2.49
12.52			2.17			Creciunel . .			12.39			2.24
1.06			2.35	9 09		Blașiu . . .			12.24	7 30		2.10
1.37			3.14			Micăsasa . .			11.48			1.38
1.52			3.34	9.42	sos.	Copșa-mică .	pl.		11.29	6 56		1.18
2.13			3 49	9.44	pl.		sos.		11.14	6.54		1.01
2.32			4.11	9.59		Mediaș . . .			10.55	6.41		12.46
3 04			4 48	10 22		Elisabetopol .			10.21	6 20		12.16
3.40			5 27	10.51		Sighișóra . .		Numa vinerea comunică.	9.42	5.53		11.39
4.03			6 10	11.12		Hașfaleu . .			9.12	5.32		11.17
5 34			7.50	12.26		Homorod . .			7.45	4 27		10.02
6 12			8.30	12.58		Agoștonfalva .			7.02	3.53		9.22
6.41			9.03	1.15		Apața . . .			6.36	3.37		8.57
7.16	Tren de person.	Tren mixt	9.38	1.34		Feldióra . .			5.58	3 16	Tren de persón.	8.23
8.—			10.25	2.09	sos.	Brașov . . .	pl.		5.08	2.45		7.43
	3.55	11.—		2 19	pl.		sos.	7.01	5.20	2.18	9.08	
	4.40	12.26		3.01		Timiș . . .		6.—	4.14	1 42	8 28	
	5.10	1 11		3 31		**Predeal** .		5.11	3.32	1.12	8.01	
	12.00	8 30		9.30	sos.	Bucuresci . .	pl.		9.15	8.35	3.15	

Cucerdea — Oșorheiu — Regh.-săsesc.

Trenŭ mixtŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón		Stația		Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ mixtŭ
2.25	8.10	3.11	8.59	pl.	Cucerdea . .	sos.	7.41	2.36	8.31	1.18
3 14	8.51	3.52	9.40		Ludoșŭ . . .		7.03	1.58	7.43	12.32
4.07	9.37	4.37	10.23		Cipău . . .		6.24	1.19	6.55	11.43
5.07	10.27	5.26	11.11	sos.	Oșorheiu . .	pl.	5.30	12.25	5.50	10.35
5.40	10.42	5.36		pl.		sos.		9.20	5.04	10 —
7.19	12.21	7.19		sos.	Regh.-săs. .	pl.		7.49	3.25	8.25

Ghirișŭ — Turda

trenŭ de persón.	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ de persón.	Stația	trenŭ de persón.	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ de persón.
7 33	11 —	4.—	10.21	Ghiriș	5.10	10 30	3.30	9.12
7.53	11.20	4-20	10.41	Turda	4.50	10.10	3.10	8.52

Copșa-mică — Sibiiu — Avrigŭ — Făgărașŭ

trenŭ de persón.	Tren mixt	trenŭ de persón.	trenŭ mixtŭ		Stația		trenŭ mixtŭ	Tren mixt	trenŭ de persón	trenŭ de persón.
2.20	4.45	11.34	7.10	pl.	Copșa mică .	sos.	9.34	3.39	6.20	12.35
3.57	6.35	1.03	8.50		Ocna . . .		8.11	2 01	5.12	11.01
4.19	7.01	1.25	9.15	sos.	Sibiiu . . .	pl.	7.44	1.31	4 49	10.30
4 36	în tótă Marța și Vinerea		1.46	pl.		sos.	7.28	în tótă Marța și Vinerea		8 33
6.16			3.31		Avrig . . .		6.02			6.54
8.42			6.08	sos.	Făgăraș . .	pl.	3.28			4.05

Simeria (Piski) — Hunedóra

trenŭ mixtŭ	trenu mixtu	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	Stația	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
6.15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12 20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov — Zêrnesti

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	Stația	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
8.35	4.55		Brașov	7.36	1.29	
10.28	6.36		Zêrnești	6.06	12.05	

Mureș-Ludoș — Bistrița

			Stația			
4.—	Numai Luni comunică. 9.10	4.20	Mureș-Ludoș	6.46	7.21	Numai Vinere circulă
5 03	10.28	5.35	Zau	5.49	6.24	
6 48	12 41	N Marța camunică	Țagu-Budatelicŭ .	Circulă numai Marța	4.50	9.40
7 38	1.54		St. Mihaiu de câmpie .		3 44	8.46
8.33	3.02		Lecința		2.48	7.43
9 07	3 41		Ș.-Măghiăruș . . .		2.01	6.52
9.59	4 55		Bistrița		1.16	5.55

Arad — Timișóra

			Stația			
6.20	11.30	5.—	Aradŭ	10.43	3.44	10.55
7.08	12.47	6.14	Vinga	9.42	2.40	10.11
8.01	2.05	7.39	Timișóra	8.20	1.12	8.15
1.26	7.38	12.33	Segedin	5 —		5.59

Sibiiu — Cisnădie.

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ		Stația		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
5.30	1.36	pl.	Sibiiu .	sos.	7.10	9.20
5.43	1.49	„	Selemberk	„	6.57	9.07
6.06	2.12	„	Cisnădie	pl	6.36	8.46

Sighișóra — Odorheiu-sêcuesc.

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	Stația	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
3.22	11.08	Sighișóra . . .	9.51	5.32
4.14	11.48	Hașfaleu . . .	9.02	4.54
6.20	1.59	Odorheiu-sêcuesc.	7.15	3.—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerii încuadrați cu linii mai negre însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.